

SỰ THAM GIA CỦA NGƯỜI DÂN TRONG THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH ĐÀO TẠO NGHỀ CHO LAO ĐỘNG NÔNG THÔN Ở VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG

TRẦN THỊ VÀNH KHUYỀN*

1. Sự tham gia của người dân trong thực hiện chính sách đào tạo nghề cho lao động nông thôn tại Vùng đồng bằng sông Cửu Long

Sự tham gia của người dân trong thực hiện chính sách đào tạo nghề (ĐTNT) cho lao động nông thôn (LĐNT) chính là quá trình người dân trực tiếp hoặc gián tiếp tham gia cùng với các cơ quan nhà nước trong việc triển khai thực hiện chính sách nhằm biến các mục tiêu chính sách thành hiện thực. Theo quy trình thực hiện chính sách, có thể khái quát sự tham gia của người dân trong thực hiện chính sách ĐTNT được thể hiện rõ qua các nội dung sau:

Trước hết, tham gia học nghề. Việc tham gia thực hiện chính sách được đo lường bằng số lượng người LĐNT tham gia học nghề. Từ báo cáo của các địa phương Vùng đồng bằng sông Cửu Long cho thấy, số lượng người tham gia học nghề tăng lên đáng kể qua các năm. Theo đó, tính tới tháng 6/2013 mới có 81.300 người tham gia học nghề, đến năm 2014 đã có 121.000 người và năm 2015 đã tăng lên 140.000 người.

Kế hoạch ĐTNT năm 2016 của vùng Tây Nam Bộ là khoảng 81.067 LĐNT được hỗ trợ học nghề. Tính đến hết năm 2016, theo báo cáo của các địa phương, kết quả ước thực hiện được 80.050 LĐNT được hỗ trợ học nghề (đạt 98,7% kế hoạch). Trong đó, số

LĐNT sau học nghề có việc làm mới hoặc tiếp tục làm nghề cũ nhưng có năng suất chất lượng cao hơn đạt khoảng 80%.

Thứ hai, tham gia đóng góp ý kiến. Hàng năm, hoạt động điều tra khảo sát và dự báo nhu cầu dạy nghề cho LĐNT được tiến hành thường xuyên, bài bản và chặt chẽ ở các địa phương. Từ năm 2012, hằng năm, UBND các tỉnh, thành phố đều chỉ đạo các sở, ngành, UBND cấp huyện, các cơ sở dạy nghề thực hiện rà soát nhu cầu học nghề, việc làm tại cơ sở làm căn cứ xây dựng kế hoạch ĐTNT hằng năm để trình UBND tỉnh phê duyệt. Kết quả công tác khảo sát nhu cầu của người LĐNT ở trên đã thể hiện phần nào thể hiện được tiếng nói của người lao động - một kênh tham gia của người dân vào thực hiện chính sách tại vùng ĐBSCL. Một số địa phương như Cần Thơ tổ chức đối thoại với người dân để lắng nghe ý kiến trực tiếp của dân về công tác ĐTNT. Qua đối thoại, chính quyền đã tiếp thu và xử lý các ý kiến đóng góp của người dân giúp chính sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Thứ ba, tham gia thành lập cơ sở ĐTNT. Để phát triển dạy nghề, thu hút các tổ chức, cá nhân tham gia đầu tư thành lập cơ sở dạy nghề, một số UBND tỉnh đã ban hành đề án

* ThS, Học viện Hành chính Quốc gia

xã hội hóa dạy nghề. Đơn cử như UBND tỉnh Long An đã ban hành đề án xã hội hóa ĐTN giai đoạn 2008 - 2010 và những năm tiếp theo. Thực hiện chủ trương của tỉnh, từ năm 2011 đến nay, có 4 cơ sở dạy nghề ngoài công lập được UBND tỉnh quyết định cho phép thành lập; Sở Lao động- Thương binh và Xã hội cấp chứng nhận đăng ký hoạt động. Trong đó, có: 2 trường trung cấp nghề, 1 trung tâm dạy nghề và 1 doanh nghiệp (DN) tham gia dạy nghề. Các cơ sở này đã tham gia ĐTN cho 30.207/105.352 lao động (chiếm tỷ lệ 28,67% tổng số lao động được ĐTN của tỉnh).

Thứ tư, tham gia giám sát quá trình thực hiện chính sách. Hiện nay, hệ thống chính trị, các cơ quan báo chí, truyền thông, cộng đồng dân cư đã tích cực hơn trong việc giám sát quá trình thực hiện dạy nghề cho LĐNT. Qua giám sát của cộng đồng, phản ánh của các cơ quan báo chí, truyền thông, đã phát hiện kịp thời những hạn chế, thiếu sót trong những năm đầu thực hiện Đề án để có giải pháp chấn chỉnh, khắc phục kịp thời. Ngoài ra, còn có sự giám sát của các tổ chức đại diện cho người dân.

Đánh giá về quá trình tham gia của người dân trong thực hiện chính sách ĐTN cho LĐNT tại vùng ĐBSCL cho thấy: nhìn chung, người lao động đã bắt đầu nhận thức được vai trò của ĐTN để có việc làm, thoát nghèo, nâng cao chất lượng cuộc sống. Số người đăng ký học nghề hàng năm đều tăng; người dân có sự nhận thức sâu sắc hơn về nghề nghiệp, từ chỗ học theo phong trào, học để nhận tiền hỗ trợ, học chỉ để cho biết, chuyển sang học nghề để tìm việc làm, học theo nhu cầu của xã hội.

Các cơ quan nhà nước ngày càng quan tâm đến công tác thu hút sự tham gia của người dân vào quá trình triển khai chính sách. Việc thành lập bộ máy chỉ đạo với các đại diện của tổ chức đoàn thể thể hiện sự

quan tâm và chú trọng vào vai trò của người dân. Các chương trình, kế hoạch thực hiện chính sách ngày càng hoàn thiện hơn vì chính quyền đã tạo điều kiện cho phép nhiều chủ thể tham gia đóng góp ý kiến.

Các địa phương cũng đã ban hành kịp thời các văn bản pháp luật để tạo cơ chế bảo đảm sự tham gia của người dân. Đề án xã hội hóa công tác ĐTN một số tỉnh ban hành tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân thành lập các cơ sở ĐTN góp phần ĐTN cho LĐNT. Điều này đã làm giảm đi sức ép đối với ngân sách nhà nước, đồng thời thúc đẩy nhanh quá trình xã hội hóa ĐTN.

Chính quyền cấp xã ngày càng tạo được mối quan hệ gần gũi, gắn bó với người dân. Các kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội với sự tham gia của người dân đã được triển khai một cách nhanh chóng. Các ý kiến đóng góp của người dân đã giúp cho chính quyền cấp xã nắm bắt kịp thời tâm tư, nguyện vọng của người dân để điều chỉnh chính sách, kế hoạch cho phù hợp.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đó, việc tham gia của người dân vào quá trình triển khai chính sách vẫn còn hạn chế nhất định, hình thức tham gia của người dân còn chưa đa dạng và phong phú. Hiện nay, chủ yếu người dân tham gia thông qua các tổ chức chính trị - xã hội mà chưa thực sự chú trọng đến các hình thức tham gia trực tiếp: mức độ chủ động của người dân khi tham gia là chưa cao.

Công tác khảo sát nhu cầu của người LĐNT tuy có thực hiện nhưng vẫn sơ sài và mang tính hình thức.

2. Giải pháp tăng cường sự tham gia của người dân trong thực hiện chính sách đào tạo nghề cho lao động nông thôn Vùng đồng bằng sông Cửu Long

Một là, hoàn thiện chính sách ĐTN cho LĐNT. Theo đó, cần mở rộng đối tượng hỗ

trợ ĐTN, tránh gây lãng phí ngân sách như hiện nay. Bổ sung đối tượng được hỗ trợ dạy nghề là những đối tượng yếu thế ở khu vực thành thị: hộ nghèo, hộ cận nghèo mức 1, lao động là người tàn tật. Điều chỉnh định mức hỗ trợ chi phí dạy nghề cho người lao động phù hợp với giá cả thị trường hiện nay. Đề nghị nâng mức hỗ trợ tiền ăn lên 50.000 đồng/ngày/người hỗ trợ cho người học nghề đi học nghề theo Đề án nhằm giúp họ có điều kiện tham gia học nghề. Đồng thời, tạo điều kiện thuận lợi cho các DN nhất là các DN trong các khu, cụm công nghiệp liên kết với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trong việc tổ chức ĐTN, nhận học sinh, sinh viên đến DN thực tập, tiếp cận công nghệ mới và gắn với giải quyết việc làm sau đào tạo. Xây dựng chế độ đãi ngộ đặc thù đối với các nghệ nhân, người giỏi tham gia dạy nghề.

Hai là, nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền chính sách. Công tác này cần được tiến hành dưới các hình thức như hàng ngày, thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, phát thanh, truyền hình, sách báo (cả tiếng Khmer) hoặc thông qua các tổ chức đoàn thể ở cơ sở để chuyển tải đến bà con đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, nêu gương điển hình. Các tổ chức đoàn thể cần kết hợp với Hội đoàn kết sư, sãi yêu nước, vận động các vị sư trong chùa xen kẽ nội dung sinh hoạt truyền thống cộng đồng trong chùa với việc tuyên truyền, vận động bà con. Kinh nghiệm cho thấy, các vị sư, sãi có vai trò và ảnh hưởng rất lớn đối với bà con dân tộc nên khi có sự tham gia của họ thì hiệu quả công tác tuyên truyền sẽ được nâng lên.

Ba là, phát huy tính chủ động của người dân. Sự tham gia của người dân chỉ thực sự phát huy hiệu quả khi có sự cố gắng và tham gia từ hai phía. Trong đó, sự chủ động của người dân đóng vai trò rất quan trọng quyết

định hiệu quả của việc tham gia. Muốn cho người dân chủ động tham gia thì cần thực hiện hiệu quả các biện pháp nhằm nâng cao trình độ dân trí, hiểu biết pháp luật và quan tâm chăm lo đời sống kinh tế - xã hội cho người dân. Bồi thu nhập cũng chính là một trong những yếu tố ảnh hưởng rất lớn đến sự tham gia của người dân. Khi thu nhập của người dân tăng lên thì nhu cầu về đời sống chính trị cũng tăng lên. Khi đó, họ sẽ ý thức đầy đủ và chính xác hơn về quyền lợi và nghĩa vụ của mình, đặc biệt là các quyền về chính trị.

Bốn là, phát huy vai trò của các tổ chức chính trị - xã hội. Các tổ chức chính trị - xã hội, các đơn vị tự quản là nơi tập hợp đông đảo người dân nhất. Vì vậy, để thu hút người dân thì cơ quan nhà nước cần phát huy vai trò của các tổ chức này để tập hợp, huy động người dân. Các tổ chức này phải thực sự là cầu nối cho mối quan hệ mật thiết giữa chính quyền cấp xã với người dân. Các tổ chức chính trị - xã hội cần phải hình thành cơ chế giám sát và phản biện các chính sách. Việc tham gia của các tổ chức này cần được tiến hành ở nhiều khâu, ngay từ giai đoạn lập kế hoạch cho đến việc tổ chức tổng kết đánh giá. Các tổ chức chính trị - xã hội cần chủ động đề đạt các ý kiến đóng góp với chính quyền, chủ động lắng nghe ý kiến của người dân để phản ánh kịp thời với chính quyền.

Tài liệu tham khảo:

1. Ban Chỉ đạo Tây Nam Bộ. Báo cáo số 37-BC/BCĐTNB ngày 27/12/2011 về tình hình 02 năm thực hiện đề án dạy nghề cho lao động nông thôn theo Quyết định số 1956/QĐ-TTg trên địa bàn Tây Nam Bộ.

2. Bộ Lao động - Thương Binh và Xã hội. Báo cáo kết quả thực hiện năm 2015, phương hướng, nhiệm vụ năm 2016 trong lĩnh vực lao động, người có công và xã hội tại Vùng đồng bằng sông Cửu Long.